

Особливості методів адміністративно-правового регулювання діяльності Національної поліції в умовах воєнного стану

Чистоклетов Леонтій¹, Олександра Хитра²

Опубліковано	Секція	УДК
14.04.2023	Право	342 951:351.82

DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7832315>

Ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

Анотація. Актуальність статті обумовлена особливістю застосування методів адміністративно-правового регулювання діяльності Національної поліції в умовах воєнного стану, реалізація яких в цій сфері адміністративної науки й досі належить до найменш розроблених.

На підставі реалізації методів адміністративно-правового регулювання, встановлено, що їх можна класифікувати: за критерієм тривалості їх впливу, за способом дії, за формою припису, за змістом, за характером адміністративно-правового впливу.

Доведено, що методи адміністративно-правового регулювання поліції в умовах воєнного стану характеризуються здатністю поліції, як суб'єкта сектору безпеки та оборони, адекватно відповідно до законодавства застосовувати заходи державного впливу до осіб, спрямованих на захист життя та здоров'я громадян, територіальної цілісності, національних інтересів суспільства та держави.

Важливе місце у статті займає правовий аналіз адміністративних методів переконання та примусу діяльності поліції. Методи адміністративного переконання забезпечуються превентивними заходами впливу до об'єктів впливу, реалізація яких спрямована на роз'яснення законодавства, стимулювання діяльності або недопущення правопорушень. Одна з існуючих класифікацій заходів адміністративного переконання передбачає психологічний та моральний вплив, який застосовується до необмеженого кола осіб, а також вплив, який застосовується до конкретної особи.

Метод адміністративного примусу, який використовується в діяльності поліції в умовах надзвичайної ситуації воєнного характеру, має за мету запобігти настанню небезпечних наслідків для життя та здоров'я осіб, або припинити їх протиправні дії, а також на підставі існуючого вітчизняного законодавства притягнути до адміністративної відповідальності правопорушників у вигляді накладення заходів стягнення.

Зроблено висновок, що зміст методів адміністративно-правового регулювання поліції в умовах воєнного стану полягає у системному та цілеспрямованому впливі на об'єкти впливу із застосуванням превентивних та примусових заходів з метою захисту

¹ доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративного та інформаційного права Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти, Національний університет «Львівська політехніка» <https://orcid.org/0000-0002-3306-1593>

² доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративного права та адміністративного процесу, Львівський державний університет внутрішніх справ <https://orcid.org/0000-0002-3632-5101>

життя та здоров'я громадян, їх прав та свободи, особистого захисту, забезпечення недоторканості територіальної цілісності, захисту національних цінностей, інтересів суспільства та держави

Ключові слова: методи дослідження, поліція, заходи впливу, умови воєнного стану, превентивні заходи, адміністративне переконання, адміністративний примус.

Peculiarities of the methods of administrative and legal regulation of the activities of the National police under martial law

Annotation. The topicality of the article is due to the peculiarity of the application of methods of administrative and legal regulation of the National Police activities under the conditions of martial law, the implementation of which in this field of administrative science is still among the least developed.

Based on the implementation of the methods of administrative and legal regulation, it has been established that they can be classified: according to the criterion of the duration of their influence, according to the method of action, according to the form of prescription, according to the content, according to the nature of the administrative and legal influence.

The conceptual-categorical component of the method of administrative and legal regulation, which is mainly implemented on the basis of authority not by the legislator, but by the subjects of the executive power, has been considered. The above-mentioned methods of police activity under martial law conditions have been determined in accordance with the Constitution of Ukraine and the Law of Ukraine "On the Legal Regime of Martial Law", which are supplemented by departmental orders and instructions of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine.

It has been proved that the methods of administrative and legal regulation of the police under martial law are characterized by the ability of the police, as a subject of the security and defence sector, to adequately, in accordance with the law, apply measures of state influence to offenders aimed at protecting the life and health of citizens, territorial integrity, national interests of society and the state.

An important place in the article goes to the legal analysis of administrative methods of persuasion and coercion of police activity under martial law. Methods of administrative persuasion are provided by preventive measures of influence on objects of influence, the implementation of which is aimed at clarifying legislation, stimulating activity or preventing offences. One of the existing classifications of measures of administrative persuasion involves psychological and moral influence that is applied to an unlimited number of persons, as well as influence that is applied to a specific person.

The method of administrative coercion, which is used by the police in the conditions of an emergency situation of a military nature, aims to warn of the occurrence of dangerous consequences for the life and health of individuals, to stop the illegal actions of individuals and legal entities, and also, on the basis of existing domestic legislation, to bring to administrative liability in the form of imposition of enforcement measures on violators.

It has been concluded that the content of the APR methods of the police in the conditions of martial law consists in systematic and purposeful influence on the objects of influence with the use of preventive and coercive measures in order to protect the life and health of citizens, their rights and freedom, personal protection, ensuring the inviolability of territorial integrity, protection of national values, interests of society and the state.

Keywords: research methods, police, influence measures, conditions of martial law, preventive measures, administrative persuasion, administrative coercion.

Вступ

Проблеми, пов'язані з дослідженням методів адміністративно-правового регулювання (далі - АПР) належать до кола тих, яким в юридичній науці приділялося мало уваги. Це пояснюється тим, що в найбільш знаних вітчизняних працях із адміністративного права вони або взагалі не розглядалися, або висвітлювалися вкрай стисло чи однобічно. Так, аналізуючи сутність вітчизняного академічного курсу адміністративного права [1], то в цій праці акцентується увага на порівняльно-правовому методі. А в деяких інших навчально-методичних виданнях [2, 3], питання щодо проблематики регулювання методів адміністративного права зовсім відсутнє, або розглядалися лише поняття та види заходів адміністративного примусу [4].

Все це вказує на те, що зазначене вище аж ніяк не сприяє вирішенню завдань із розвитку теорії адміністративного права та практики застосування методів і, насамперед, методів АПР діяльності Національної поліції в умовах воєнного стану, що свідчить про актуальність теми цієї статті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у розвиток методології дослідження проблем правозастосовної діяльності зробили такі вітчизняні вчені: О. Бандурко, О. Безпалова, Г. Бондаренко, С. Вітвіцький, В. Гвоздецький, В. Галунько, І. Голосніченко, Є. Додін, В. Коваленко, В. Колпаков, А. Комзюк, М. Костицький, О. Кузменко, Т. Коломоєць, М. Марчук, Н. Оніщенко, О. Остапенко, М. Пахомов, С. Петков, М. Попадинець, П. Рабінович та інші. Серед опублікованих протягом останнього десятиліття нечисленних вітчизняних наукових праць, в яких розглядається тема даної роботи, найбільший інтерес, на наш погляд, становлять статті О. Миколенка [5] та В. Ортинського [6]. У праці [5] зроблено спробу систематизувати методи науки адміністративного процедурно-процесуального права. У праці [6] В. Ортинським слушно зазначено, що при дослідженні в адміністративному праві статистичного і кібернетичного методів, існує необхідність їх «...охоплення "математичним поглядом"» [6, с. 6]. Свого часу розуміння важливості такого погляду привело до появи юриметричного методу дослідження, який об'єднує статистичний і математичний аспекти пізнання права, елементи символічної логіки, а також проблематику використання в юриспруденції комп'ютерних технологій (див. про це: [7]). Історія розвитку та досвід застосування цього методу дає підстави вважати, що його роль у юриспруденції, у тому числі і в теорії та практиці адміністративного права, дедалі зростатиме.

Формулювання цілей статті. *Мета статті* – запропонувати відповідь на питання про те, що являє собою система методів адміністративно-правового регулювання діяльності Національної поліції в умовах воєнного стану.

Результати

Перш ніж розглянути питання щодо методів адміністративно-правового регулювання діяльності Національної поліції в період воєнного стану, слід звернутися до їх *понятійно-класифікаційної* складової.

У Великому тлумачному словнику сучасної української мови термін «регулювати» означає: впорядкувати що-небудь, керувати чимось, підкоряючи його відповідним правилам, певній системі...» [8].

Стосовно визначення терміну «юридичне регулювання», серед існуючих варіантів тлумачення цього поняття, нам більше імпонує дефініція Р.Я. Демківа, яка трактується у ширшому його розумінні: «Юридичне регулювання визначається як специфічна діяльність держави, її органів, посадових осіб і уповноважених на те громадських організацій щодо впорядкування суспільних відносин шляхом установаження юридичних норм і прийняття в необхідних випадках індивідуальних рішень відповідно

до цих норм, вирішення юридично значимих питань, що виникають у межах таких відносин» [9, с. 21].

Посилаючись на матеріал з Вікіпедії термін «метод» походить від грецького слова μέθοδος – «шлях крізь» і визначається як систематизована сукупність кроків, які потрібно здійснити, щоб виконати певне завдання чи досягти певної мети [10]. В. К. Колпаков під методами діяльності розуміє «...способи, прийоми, засоби, які використовуються для досягнення поставленої мети і становлять зміст цієї діяльності» [11, с. 180]. На думку Ю. П. Битяка, метод – це «...спосіб або засіб досягнення поставленої мети», а до «...адміністративно-правових методів...» як стверджує автор, належать «...способи та прийоми безпосереднього і цілеспрямованого впливу виконавчих органів (посадових осіб) на підставі закріпленої за ними компетенції, у встановлених межах та відповідній формі на підпорядковані їм органи та громадян» [12, с. 158].

Вже при визначенні методу адміністративно-правового регулювання Д. Лук'янець вказує, що його «...коректно розглядати лише в межах аналізу змісту підзаконних нормативно-правових актів, які традиційно вважаються правовими актами управління. Даний метод реалізується не законодавцем, а переважно суб'єктами виконавчої влади, які в таких актах реалізують власні владні повноваження. Відтак для адміністративно-правового регулювання буде дійсно справедливим акцентувати увагу на переважаючій ролі імперативних норм, тобто саме методу імперативного регулювання» [13].

Тепер про методи адміністративно-правового регулювання діяльності поліції в умовах воєнного стану. Їх правова регламентація здійснюється відповідно до ч.4 ст. 8 Закону України від 12 травня 2015 р. № 389-VIII «Про правовий режим воєнного стану» де вказано, що «...під час дії воєнного стану поліція діє згідно із призначенням та специфікою діяльності з урахуванням тих обмежень прав і свобод громадян, а також прав і законних інтересів юридичних осіб, що визначаються відповідно до Конституції України та Закону України «Про правовий режим воєнного стану» [14].

Виходячи із вище зазначеного, слід вважати, що методи адміністративно-правового регулювання поліції в умовах воєнного стану характеризуються здатністю поліції, як суб'єкта сектору безпеки та оборони, адекватно, відповідно до законодавства, застосовувати заходи державного впливу до осіб, спрямованих на захист життя та здоров'я громадян, територіальної цілісності, національних інтересів суспільства та держави.

Найбільш характерні ознаки методів АПР діяльності поліції в умовах воєнного стану:

- спрямовані на досягненням бажаного рівня особистої безпеки громадян та працівників поліції, суспільства та держави;
- їх застосування призводить до юридично значущих наслідків;
- наділені державно-владними повноваженнями;
- здійснюється із дотриманням законності та добросовісності;
- спрямовані на об'єкти регулювання;
- засоби забезпечення залежать від адміністративно-правового статусу поліції та наявності в його повноважень із використання того чи іншого методу.

Із цього погляду становить інтерес класифікації цих методів, які можна поділити:

1) за критерієм тривалості їх впливу (постійно діючі та відносно діючі).

Зміст постійно діючих методів адміністративно-правового регулювання зберігається протягом тривалого часу без яких-небудь істотних змін. Найчастіше положення про застосування таких методів уміщуються в законах, указах Президента України, постановах Кабінету Міністрів України та деяких відомчих нормативно-правових актах МВС України. Їх використання можливе незалежно від умов військового

стану в країні. До таких методів можна віднести процесуальні дії поліції, застосування яких пов'язані з порядком виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї..., або з реєстрацією транспортних засобів.

До відносно діючих методів адміністративно-правового регулювання діяльності поліції належать методи, спрямовані на дотримання порядку і умов, застосування яких може змінюватися залежно від умов надзвичайної *ситуації воєнного* характеру. Так, відповідно до змін, наближених до воєнного стану у п. 1 ч. 1 ст. 32 розділ 5 Закону України «Про Національну поліцію» було надано право поліції здійснювати перевірку документів та фіксувати дані, що містяться в документах, якщо особа володіє зовнішніми ознаками, схожими на зовнішні ознаки особи, яка самовільно залишила місце для утримання військовополонених; право зупиняти транспортні засоби, якщо наявна інформація, яка свідчить про те, що водій або пасажир транспортного засобу є особою, яка самовільно залишила місце для утримання військовополонених; ч. 5 ст. 42 надає право поліції за необхідності відбиття нападу, що загрожує життю чи здоров'ю поліцейського чи іншої особи, та усунення небезпеки у стані крайньої необхідності або при затриманні особи, яка вчинила правопорушення та/або чинить опір, застосовувати будь-які підручні засоби, а не тільки ті спеціальні засоби, які передбачені ст. 45 Закону [15].

2) за способом дії методи адміністративно-правового регулювання поліції можна поділити на методи, які:

- уповноважують;
- зобов'язують
- спонукають;
- забороняють.

3) за формою припису:

- імперативні, які за однозначністю державних приписів, безпосередньо визначають поведінку поліції, у рамках якої вони мають право обрати спосіб та форму виконання припису, не порушуючи його змісту й цілей;
- доручні, за допомогою яких об'єкту впливу надаються повноваження, які не належать до його компетенції, або надання права щодо виконання конкретних дій з вирішення завдань в умов надзвичайної *ситуації воєнного* характеру;
- рекомендаційні, зміст яких на підставі певних порад та рекомендацій можуть оптимально прийняти рішення щодо оперативного виконання завдання у воєнний період;
- диспозитивні, які використовуються, коли має місце рівноправність сторін. Прикладом цього можуть бути методи, які використовуються у взаємодії поліції з іншими правоохоронними органами.

4) за змістом їх можна поділяти на матеріальні, які регулюються нормами матеріального права, та процесуальні – засновані на процесуальних нормах.

5) за характером адміністративно-правового впливу на його об'єкти в умовах воєнного стану розрізняють методи прямого та непрямого АПР. Використання поліцією методів прямого адміністративно-правового регулювання, насамперед, дозволяє швидше домогтися настання бажаних результатів впливу. Так, в разі невиконання законних вимог поліції об'єктами впливу останні будуть притягнуті до відповідальності. При використанні непрямого методу АПР, поліція створює таку сукупність умов, які відповідають прагненням указаних суб'єктів у досягненні кінцевого результату. Прикладами використання непрямих методів АПР в діяльності поліції в умовах воєнного стану можуть бути інформаційно-технологічне оснащення її

діяльності, або застосування моральних, соціальних та матеріальних заходів її стимулювання.

Проте найчастіше в умовах воєнного стану поліція в своїй діяльності використовує такі методи адміністративно-правового регулювання як переконання та примусу.

«Для переконання...», за ствердженням авторського навчального посібника «Адміністративне право України» [16] «...характерним є таке: воно використовується постійно і стосовно всіх осіб, що перебувають у зоні впливу суб'єктів публічної адміністрації; забезпечують добровільне виконання правових норм, законних вказівок, приписів публічної адміністрації; зрештою виховує правові переконання об'єктів публічного управління та «звичку» свідомо дотримуватись правових норм».

Важливе місце серед заходів переконання належить матеріальному, соціальному й моральному стимулюванню. А найважливішим і найефективнішим видом стимулювання виступає заохочення. Так, відповідно до наказу МВС від 25 квітня 2019 р. № 317 «Про заохочення в Національній поліції України» (далі - наказ) заохочення трактується як «...засіб підтримання службової дисципліни, що полягає у відзначенні особи за успішне виконання нею обов'язків, а також за інші заслуги перед державою та суспільством» [17]. Основні положення наказу визначають підстави для застосування заохочень, порядок представлення до заохочення, порядок розгляду нагородних матеріалів та прийняття рішення про заохочення або про відмову в заохоченні, опис заохочення, порядок вручення заохочення, а також його позбавлення та вилучення в Національній поліції України.

До поліцейських можуть застосовуватися такі види заохочень:

- 1) дострокове зняття дисциплінарного стягнення;
- 2) занесення на дошку пошани;
- 3) заохочення грошовою винагородою;
- 4) заохочення цінним подарунком;
- 5) надання додаткової оплачуваної відпустки тривалістю до п'яти діб;
- 6) заохочення відомчими заохочувальними відзнаками Національної поліції України;
- 7) заохочення відомчими заохочувальними відзнаками Міністерства внутрішніх справ України;
- 8) дострокове присвоєння чергового спеціального звання;
- 9) присвоєння спеціального звання, вищого на один ступінь від звання, передбаченого займаною штатною посадою;
- 10) заохочення відомчою заохочувальною відзнакою Міністерства внутрішніх справ України «Вогнепальна зброя»;
- 11) заохочення відомчою заохочувальною відзнакою Міністерства внутрішніх справ України «Холодна зброя» [17].

При розгляді питання про переконання як методу АПР поліції в умовах воєнного стану було з'ясовано, що деякі науковці та практики вважають, що у воєнному конфлікті, викликаного російською агресією, більше уваги необхідно приділяти адміністративному примусу ніж переконанню. Проте, на нашу думку, метод переконання як був так і залишається важливим державним впливом у профілактиці правопорушень. Адже загальновідомо, що в практиці роботи поліції широко використовуються профілактичні бесіди з особами, схильними до адміністративних правопорушень. Недарма одна з існуючих класифікацій заходів адміністративного переконання передбачає психологічний та моральний вплив, який застосовується до необмеженого кола осіб, а також вплив, який застосовується до конкретної особи.

Так, у зв'язку з проявами небезпечного руху ПВК «Редан»¹, який з'явився в кінці лютого 2023 року та настанням відповідальності за провокування конфліктів і масових бійок між підлітками, підрозділами ювенальної поліції проводяться профілактичні бесіди із підлітками та їхніми батьками. Як відомо, ПВК «Редан» складається з підлітків, вдягнутих у футболки із зображенням павуків і цифри 4, яка є запланованою інформаційною психологічною російською операцією, за допомогою якої окупанти намагаються посіяти панічні настрої у суспільстві, підірвати бойовий дух українців, зганьбити ЗСУ та дискредитувати керівництво держави та її союзників.

З цього приводу, у Нацполіції заявили, що вона вже запобігла організації масових бійок у кількох великих містах, однак основна підривна діяльність здійснюється через соцмережі. Тому кіберполіція уже виявила та заблокувала 18 каналів, які причетні до цієї організації. Провокування конфліктів і масових бійок між підлітками – таку мету ставлять перед собою організатори зібрань молоді. Утім поліцейські завадили реалізувати ці злочинні задуми. Загалом протягом двох днів у різних регіонах держави відбулося близько 30 зібрань молоді [19].

Переходячи до розгляду питання про адміністративний примус в діяльності поліції, насамперед зазначимо, що в сучасній науці адміністративного права недостатньо уваги приділено дослідженню сутності зазначеного методу, з приводу цього вважаємо за доцільне з'ясувати його поняття із використанням адміністративно-правового інструментарію, який у подальшому допоможе розкрити зміст його застосування в умовах воєнного стану. З цією метою, слід зануритися в історичний екскурс розвитку адміністративного права і вказати на слушну позицію тих адміністративістів, які заперечували державну монополію на застосування адміністративного примусу. Прояви прихильності до цього трактування знаходимо у відомого представника адміністративістики тієї епохи І. М. Пахомова, який характеризує особливості застосування адміністративного примусу, зазначив: «В окремих випадках, передбачених законом, заходи адміністративного впливу за уповноваженням державних органів можуть застосовувати громадські організації. Так, головним технічним інспекторам профспілок надано право накладати на винних у порушенні правил техніки безпеки і охорони праці, які є адміністративно-правовими порушеннями...» [20, с. 241]. А в опублікованій 1975 року праці іншого представника української адміністративістики Г. П. Бондаренка вказувалось, що адміністративний примус – це складова частина державного примусу, яка полягає в застосуванні органами державного управління, судами й суддями, посадовими особами, а в установлених законодавством випадках – громадськістю, у межах, формах і порядку, регламентованих чинним законодавством, державно-правового, психологічного й фізичного впливу до правопорушників з метою захисту конкретних суспільних відносин, що охороняються правом [21, с. 21].

Безперечно, з часу радянської епохи адміністративного права пройшло не мало років. Еволюція поглядів щодо трактування адміністративного примусу поступово змінювалася та наповнювалася новим правовим змістом. А. Т. Комзюк у своїй праці «Заходи адміністративного примусу в правоохоронній діяльності міліції: поняття, види та організаційно-правові питання реалізації», яка побачила світ 2002 року, зазначив, що «...одна із найважливіших рис адміністративного примусу полягає в тому, що його заходи застосовуються, як правило, органами виконавчої влади і їх посадовими

¹ Представники цього руху пояснюють появу "Редана" утисками з боку "офників", що призвело до об'єднання неформалів. "Офниками" називають представників субкультури, яка асоціюється з агресивною поведінкою та пошуком приводів для бійки. Часто жертвами стають саме неформали. Вони виступають проти інших субкультур (так званих "офників", скінхедів тощо) футбольних фанатів, мігрантів, вихідців із Кавказу [18].

особами», водночас визнав, що «...в окремих випадках, як виняток, їх застосування (заходів адміністративного примусу. – Л. Ч.) покладається на суди (суддів) і представників окремих об'єднань громадян, наділених деякими адміністративно-владними повноваженнями (наприклад, дружинників, громадських інспекторів тощо)» [22, с. 31].

Щодо рис, якими наділений адміністративний примус, авторський колектив на чолі з В. Галуцьком у своїй праці визначили їх у такій послідовності, які, доречі, майже ідентичні заходам примусу в діяльності поліції:

- застосовується, як правило, суб'єктами публічної адміністрації невідкладно без звертання до суду;
- застосовується лише спеціально уповноваженими на те суб'єктами публічної адміністрації;
- може застосовуватися не тільки у зв'язку з учиненням правопорушень, але і за їх відсутності;
- за змістом значно ширший від адміністративної відповідальності, на відміну від інших видів державного примусу, які за своєю сутністю, як правило, рівнозначні відповідному виду юридичної відповідальності;
- застосовується як до фізичних, так і до юридичних осіб;
- застосовується до суб'єктів, які не підпорядковані органам і посадовим особам, які застосовують заходи впливу;
- регулюється нормами адміністративного права – як законодавчими, так і підзаконними;
- його заходи мають різноманітний характер – моральні, майнові, особистісні та ін., допускається застосування безпосереднього впливу – фізичної сили і вогнепальної зброї;
- його заходи реалізуються саме примусово, тобто незалежно від волі та бажання відповідних осіб;
- застосовується з метою запобігання правопорушенням та їх припинення, покарання винних у їх вчиненні [23].

Підкреслюючи зазначене, слід вказати, що у вітчизняному законодавстві про поліцейську діяльність термін «адміністративний примус» майже не зустрічається. Його використання зазначається за допомогою таких словосполучень: «превентивні заходи», «засоби індивідуального захисту», «фізичний вплив», «заходи примусу», «заходи впливу», «підручні засоби», «заходи реагування на правопорушення» тощо.

На нашу думку, суто із прикладною метою, зокрема з метою систематизації заходів адміністративного примусу, використовуваних у сфері діяльності поліції в умовах воєнного стану, цілком прийнятним є оперування класифікацією заходів адміністративного примусу, яка передбачає їх поділ на три групи:

- адміністративно-запобіжні заходи²;
- заходи адміністративного припинення;
- заходи адміністративного стягнення.

Відповідно до ч. 1 ст. 42 Закону України «Про Національну поліцію» законодавець поділяє поліцейські заходи примусу на: фізичний вплив (сила); застосування спеціальних засобів та застосування вогнепальної зброї [15].

З урахуванням умов, в яких доводиться нести службу працівниками поліції у зв'язку з російською агресією, парламентом України 15 березня 2022 року за № 2123-

² Щодо цих заходів О. І. Остапенко та Л. О. Остапенко слушно зазначають: «...профілактичні заходи навіть примусово-профілактичного характеру будуть значно гуманнішими, ніж адміністративне покарання. Профілактичний примус в умовах формування демократії є більш привабливим, ніж адміністративне покарання» [24, с. 46].

ІХУ було прийнято Закон України «Про внесення змін до законів України "Про Національну поліцію" та "Про Дисциплінарний статут Національної поліції України" з метою оптимізації діяльності поліції, у тому числі під час дії воєнного стану» [25]. Так, на підставі ч. 5 ст.42 Закону, у разі необхідності відбиття нападу, що загрожує життю чи здоров'ю поліцейського або іншої особи, а також усунення небезпеки у стані крайньої необхідності або при затриманні особи, яка вчинила правопорушення та/або чинить опір поліцейському, поліцейський має право використати підручні засоби. Так само, відповідно до ч. 9 ст.42 Закону поліцейський має право застосовувати заходи примусу, передбачені цією статтею стосовно осіб, які беруть участь у збройній агресії проти України, без врахування вимог та заборон, передбачених статтею 43, частинами четвертою та п'ятою статті 45, а також частиною дев'ятою статті 46 цього Закону [15].

Висновки

Аналіз наведених вище точок зору дозволив виробити власну позицію стосовно змісту методів АПР поліції в умовах воєнного стану, яка полягає в діяльності працівників поліції щодо здійснення системного та цілеспрямованого впливу на об'єкти впливу із застосуванням превентивних та примусових заходів з метою захисту життя та здоров'я громадян, їх прав та свободи, особистого захисту, забезпечення недоторканості територіальної цілісності, захисту національних цінностей, інтересів суспільства та держави

Ураховуючи присутні в літературі погляди на сутність адміністративного методу переконання та примусу в діяльності поліції в умовах воєнного стану, адміністративне переконання будемо розуміти як цілеспрямований процес використання адміністративно-правових способів та засобів превентивного впливу до осіб з метою досягнення позитивних результатів діяльності та поведінки. Адміністративний примус, який є більш ширшим за своїм змістом від адміністративного переконання, можна визначити як врегульовану адміністративно-правовими нормами систему психологічного, фізичного та матеріального впливу, спрямованого на протиправну дію фізичних та юридичних осіб із застосуванням адміністративно-запобіжних заходів, заходів припинення та стягнення в умовах надзвичайної *ситуації воєнного* характеру.

Список використаних джерел

1. Адміністративне право України : акад. курс : підручник. У 2 т. Т. 1. Загальна частина / редкол.: В.Б. Авер'янов (голова). Київ : Юрид. думка, 2004. 584 с. URL: http://chtyvo.org.ua/authors/Averianov_Vadym/Administratyvne_pravo_Ukrainy_Tom_1_Zahalna_chastyna/.
2. Мельник Р.С., Бевзенко В.М. Загальне адміністративне право: Навчальний посібник / За заг. ред. Р.С. Мельника. К.: Ваіте, 2014. 376 с. URL: <https://www.osce.org/files/f/documents/d/c/358156.pdf>.
3. Адміністративне право України. Повний курс : підручник / Галуцько В., Діхтієвський П., Кузьменко О., Стеценко С. та ін. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2018. 446 с. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/-ilovepdf-compressed-1%20%281%29.pdf>.
4. Адміністративне право України. Повний курс : підручник / В. Галуцько, П. Діхтієвський, О. Кузьменко та ін. ; за ред. В. Галуцька, О. Правоторової. Видання четверте. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. 656 с. URL: <http://dspace.opua.edu.ua/bitstream/handle/>.
5. Миколенко О.І. Методи та функції науки адміністративного процедурно-процесуального права // Південноукраїнський правничий часопис. 2009. № 1. С. 148–150.

6. Ортинський В. Новітні методи дослідження адміністративно-правових явищ // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Сер.: Юрид. науки. 2014. № 782. С. 5–9. URL: file:///C:/Users/user/Downloads/vnulpurn_2014_782_4.pdf.
7. Чистоклетов Л.Г., Хитра О.Л. Ще раз про юриметрику // Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Сер.: Юрид. науки. 2019. № 1. URL: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2019-1-4763>.
8. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. та голов. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь: Перун, 2005. VIII, 1728 с.
9. Демків Р.Я. Правове регулювання як юридичне явище: окремі аспекти розуміння. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». 2015. Вип. 34. Т. 1. С. 19–23.
10. Матеріал з Вікіпедії — вільної енциклопедії. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4>.
11. Колпаков В. К. Адміністративне право України: підруч. К.: Юрінком Інтер, 1999. 736 с.
12. Адміністративне право України: Підручник / Ю. П. Битяк, В. М. Гаращук, О. В. Дьяченко та ін.; За ред. Ю. П. Битяка. К.: Юрінком Інтер, 2007. 544 с. URL: http://kizman-tehn.com.ua/wp-content/uploads/2018/02/Адміністративне_Битяк.pdf.
13. Лук'янець, Д. Про співвідношення методу адміністративного права та методів адміністративно-правового регулювання [Текст] / Д. Лук'янець // Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. Серія Право. 2010. № 845. С. 288-291. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/324228418.pdf>.
14. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 травня 2015 р. № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19/print>.
15. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19/print/>.
16. Адміністративне право України. Т.1. Загальне адміністративне право: навчальний посібник / [В.В. Галунько, В.І. Курило, С.О. Короед, О.Ю. Дрозд, І.В. Гиренко, О.М. Єщук, І.М. Риженко, А.А. Іванищук, Р.Д. Саунін, І.М. Ямкова]; за ред. проф. В.В. Галунька. Херсон: Грінь Д.С., 2015. 272 с.
17. Про заохочення в Національній поліції України: наказ МВС від 25 квітня 2019 р. № 317. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0535-19/print>.
18. ПВК "Редан": чому підлітки влаштовують масові бійки, як їх зупинити і до чого тут Росія. URL: https://24tv.ua/pvk-redan-ukrayini-chomu-pidlitki-vlashtovuyut-biyki-yak-tse_n2264503.
19. Заблоковано 18 каналів та груп, створених для дестабілізації. URL: <https://www.facebook.com/watch/?v=150022831257843>.
20. Пахомов І. М. Радянське адміністративне право. Загальна частина / І. М. Пахомов. Л. : Вид-во Львів. ун-ту, 1962. URL: http://www.vuzlib.su/book_z1584_14.html.
21. Бондаренко Г. П. Адміністративна відповідальність в СРСР / Г. П. Бондаренко. Л. : ЛДУ, 1975. 176 с.
22. Комзюк А. Т. Заходи адміністративного примусу в правоохоронній діяльності міліції: поняття, види та організаційно-правові питання реалізації : монографія / Комзюк А. Т. Х. : Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2002. 336 с. URL: http://codex.at.ua/load/administrativne_pravo_zakhodi_administrativnogo_primusu_v_pravookhoronnij_dijalnosti_miliciji_monografija_komzjuk_a_t_kharkiv_2002/21-1-0-36.

23. Адміністративне право України. Повний курс : підручник / В.Галунько, П. Діхтієвський, О. Кузьменко та ін. ; за ред. В. Галунька, О. Правоторової. Видання четверте. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. 656 с.
24. Остапенко О. І. Адміністративно-правовий захист встановленого порядку в Україні // О. І. Остапенко, Л.О. Остапенко. Л. : ЛьвДУВС, 2007. 345с.
25. Про внесення змін до законів України "Про Національну поліцію" та "Про Дисциплінарний статут Національної поліції України" з метою оптимізації діяльності поліції, у тому числі під час дії воєнного стану: Закон України від 15 березня 2022 р. року № 2123-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2123-20#Text>.